

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СУДОМ СПРАВ ПРО ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДУ ЯК ОКРЕМОЇ СТАДІЇ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

СТАРОВОЙТОВА Світлана Миколаївна - здобувач ПВНЗ «Університет сучасних знань» (м. Київ Україна)

ORCID 0000-0003-3766-1251

УДК 342.951:351.82

DOI 10.32782/NP.2020.4.34

Публікацію присвячено особливостям розгляду судом справ про прояв неповаги до суду як окремої стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення. Вказані особливості проаналізовано шляхом з'ясування сутності таких етапів розгляду судом справ про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду: 1) підготовка до розгляду справи та повідомлення особи, яка притягається до відповідальності про дату та місце розгляду справи; 2) безпосередній розгляд суддею справи про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду; 3) ухвалення рішення у справі та доведення його змісту до відома суб'єктів провадження.

Встановлено, що основними теоретичними та практичними проблемами на стадії розгляду справ про адміністративні правопорушення є неможливість завчасного повідомлення особи про дату та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення, обмеженість у принципі змагальності за наявності сторони обвинувачення – суду, який має одночасно і розглядати справу про адміністративне правопорушення, відсутності порядку розгляду судом заявлених клопотань у справі, фіксації розгляду справи про адміністративне правопорушення, що не найкраще впливає на ефективність реалізації конституційного права особи на захист. З урахуванням практики Європейського суду з прав людини визнано обґрунтованим обов'язкове складення протоколу у разі відсутності особи, що притягається до адміністративної відповідальності у залі судового засідання та/або залишення

такою особою залу судового засідання до оголошення перерви. Підтримано позицію, за якою у справі про прояв неповаги до суду, у якій особа, що притягається до адміністративної відповідальності, заперечує проти своєї винуватості, або нею подано відповідне клопотання, розгляд справи про вказане адміністративне правопорушення має фіксуватись або шляхом ведення протокольної форми фіксації розгляду справи про адміністративне правопорушення або технічними засобами запису судового засідання.

Ключові слова: неповага до суду, стадія, адміністративне провадження, розгляд справи, адміністративна відповідальність, фіксація розгляду справи, протокол про адміністративне правопорушення.

Постановка проблеми

Сучасні адміністративно-правові дослідження зазвичай акцентують увагу на загальній характеристиці та аналізі змісту стадії як структурного елемента будь-якого адміністративного провадження без зосередження на її особливостях, що обумовлені тим чи іншим адміністративним правопорушенням. Водночас дослідження стадії розгляду судом справ про прояв неповаги до суду як центральної стадії адміністративного провадження з точки зору таких особливостей може посилити практичну значимість отриманих результатів наукових досліджень та зумовити розвиток відповідної законопроектної роботи, оскільки дозволить більш чітко з'ясувати зміст та просторово-часові

динамічні характеристики конкретного адміністративно-деліктного провадження.

Стан дослідження проблеми

Загальним питанням стадійності адміністративного провадження справ були присвячені роботи ряду провідних науковців, зокрема, В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, І.А. Бородіна, А.С. Васильєва, І.П. Голосніченка, О.В. Кузьменка, О.І. Остапенка, М.М. Тищенко, В.К. Колпакова, Ю.А. Тихомирова та інших. Особливостям розгляду справ про окремі адміністративні правопорушення як стадії адміністративно-деліктного процесу були присвячені дисертаційні роботи Е.Е. Абдулкадірової, О.В. Глібко, Ц.В. Колінко тощо.

Водночас, незважаючи на достатньо широке висвітлення проблеми стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення сучасними дослідниками та практиками, питання особливостей розгляду судом справ про адміністративні правопорушення за прояв неповаги до суду як окремої стадії відповідного провадження потребує додаткового дослідження.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є здійснення аналізу стадії розгляду судом справ про прояв неповаги до суду як стадії провадження у справі про адміністративне правопорушення, що може обумовити подальше вдосконалення системи правових механізмів для забезпечення дотримання прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, та реалізацію цього провадження на практиці. Завданням статті є опрацювання чинної нормативної бази та наукових здобутків сучасних вчених задля виявлення специфіки розгляду справ за ст. 185³ КУпАП та формулювання авторського бачення розв'язання існуючих практичних проблем.

Виклад основного матеріалу

Як відомо, розгляд справи – це основна стадія провадження у справах про адміністративні правопорушення, зміст якої полягає в тому, що компетентний орган (посадова особа) проводить остаточне розслідування у справі й дає правову оцінку діям особи,

яку позначено у протоколі правопорушником [1, с. 203].

Порівняно з іншими стадіями провадження, розгляд судом справи про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду є більш урегульованим нормативно. Однак багато питань, що стосуються дотримання гарантій справедливого суду, визначених у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) [2], залишились поза увагою законодавця та підлягають вирішенню шляхом внесення змін до чинного законодавства.

Зуважимо, що зважаючи на достатньо складний процесуальний порядок розгляду судом справ про адміністративні правопорушення, зокрема за ст. 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [3], такий розгляд складається із сукупності етапів, які послідовно змінюють один одного. Отже, з урахуванням глави 22 КУпАП можна виділити декілька етапів розгляду судом справ про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду:

1) підготовка до розгляду справи та повідомлення особи, яка притягається до відповідальності, про дату та місце розгляду справи;

2) безпосередній розгляд суддею справи про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду;

3) ухвалення рішення у справі та доведення його змісту до відома суб'єктів провадження.

Відповідно до ст. 221¹ КУпАП місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди та Верховний Суд розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185³ КУпАП. Справа розглядається суддею-доповідачем зі складу суду, що розглядає справу, під час розгляду якої вчинено правопорушення, передбачене ст. 185³ КУпАП [3].

Слід відмітити, що суддя, який розглядає справу про притягнення до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду (окрім як за ч. 5 ст. 185³ КУпАП [3]), повинен як ініціювати провадження у справі про це адміністративне правопорушення, так і потім розглянути її. У цьому сенсі найбільш яскраво виявляється специфіка та проблем-

ні аспекти забезпечення неупередженості судді при розгляді такої категорії справ про адміністративні правопорушення. Тому вбачається за доцільне внести зміни до ст. 221 КУпАП, які б передбачали розгляд справи за прояв неповаги до суду іншим складом суду, ніж тим, що розглядав справу, під час розгляду якої було вчинено правопорушення. Це має мінімізувати сумніви в односторонності та неупередженості розгляду справ цієї категорії.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення має обмежений у часі характер: за ч. 1 ст. 185³ КУпАП – справа розглядається протягом доби, за іншими частинами цієї статті – протягом п'ятнадцяти днів, що передбачено ст. 277 КУпАП [3].

Водночас відповідно до ст. 216 Цивільного процесуального кодексу України [4], ст. 198 Кодексу адміністративного судочинства України [5] питання про притягнення учасника справи або іншої особи, присутньої в залі судового засідання, до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення правопорушення, для чого у судовому засіданні із розгляду справи оголошується перерва, або після закінчення судового засідання. Приписи Кримінального процесуального кодексу України [6] передбачають негайне вирішення питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги після вчинення правопорушення, для чого в судовому засіданні оголошується перерва.

Першим етапом розгляду судом справ за прояв неповаги до суду є підготовка до розгляду справи та повідомлення особи, яка притягається до відповідальності, про розгляд справи.

Так, за загальним правилом, передбаченим ст. 278 КУпАП, під час підготовки до розгляду справи про адміністративне правопорушення орган (посадова особа) вирішує такі питання: 1) чи належить до його компетенції розгляд даної справи; 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; 4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали; 5) чи підлягають задоволенню клопотання

особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їхніх законних представників і адвоката [3].

У рішенні Ради суддів України від 26.10.2018 № 62, яким затверджено Рекомендації щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду (далі – Рекомендації) звернено увагу, що з моменту оголошення перерви у судовому розгляді справи для вирішення питання про притягнення особи до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду або одразу після закінчення судового засідання суд фактично констатує вчинення особою дій, ознаки яких підпадають під дію ст. 185³ КУпАП, завершує стадію порушення справи про адміністративне правопорушення і переходить до наступної стадії, якою є розгляд справи про адміністративне правопорушення. Отже, з моменту оголошення перерви у судовому розгляді справи або одразу після закінчення судового засідання суд фактично констатує вчинення особою дій, ознаки яких підпадають під дію ст. 185³ КУпАП, завершує стадію порушення справи про адміністративне правопорушення і переходить до наступної стадії, якою є розгляд справи про адміністративне правопорушення. Зважаючи на це, інші підготовчі дії до розгляду справи про адміністративне правопорушення, які передбачені ст. 278 КУпАП, судом (суддею) не проводяться. З моменту оголошення судом перерви в судовому розгляді справи для розгляду питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду дії суду (судді) переходять в площину адміністративного процесу, у зв'язку з чим суд повинен керуватися нормативними положеннями ст. 276-285 КУпАП, які визначають загальний порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення та винесення щодо них постанов [7].

Враховуючи норми процесуального законодавства у разі, якщо особою, щодо якої буде вирішуватись питання про притягнення до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду, була присутньою у залі засідання, то початок першого етапу розгляду судом справи про адміністративні правопорушення починається з моменту оголошення судом перерви у судовому

засіданні, а за відсутності такої особи або залишення залу судового засідання до оголошення перерви у судовому засіданні – з моменту складання протоколу у справі про адміністративне правопорушення. Зауважимо, що питання складення протоколу за ч. 1-3,5 ст. 185³ КУпАП має дискусійний характер, оскільки згідно зі ст. 258 КУпАП передбачено, що протокол у таких випадках не складається. Однак з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (наприклад, рішення у справі «Михайлова проти України» (Заява № 10644/08) від 06.03.2018 [8]) вважаємо обґрунтованим виходити з обов'язковості складання у деяких випадках (у разі відсутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності у залі судового засідання або у разі якщо така особа залишила зал судового засідання до оголошення перерви) протоколу про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду та необхідності забезпечення участі судового розпорядника, яким має бути складено протокол, при розгляді справи як сторони обвинувачення, що обумовлює потребу у внесенні змін до чинного процесуального законодавства. Цікавим з цього приводу видається наступна позиція суду при розгляді апеляційної скарги у справі про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 185³, який зазначив, що без належного оформлення протоколу про адміністративне правопорушення неможливо здійснити повний та всебічний розгляд для встановлення об'єктивної істини у справі про адміністративне правопорушення, оскільки розгляд справи про адміністративне правопорушення проводиться лише у межах обставин, викладених у протоколі про адміністративне правопорушення із зазначенням фактичних обставин справи, тобто суті правопорушення; відсутність конкретного обвинувачення є порушенням принципу презумпції невинуватості, закріпленого у ст. 62 Конституції України, що є неприпустимим, оскільки порушує право на захист від конкретного обвинувачення у вчиненні адміністративного правопорушення (постанова Івано-Франківського апеляційного суду у справі № 345/3299/16-к від 21.11.2019 [9]).

Проблемним аспектом, що підлягає нормативному врегулюванню, є забезпечення належного повідомлення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, про час та місце розгляду її справи.

Згідно з принципом 6 Рекомендації № R (91) 1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно адміністративних санкцій при застосуванні адміністративних санкцій, окрім сформульованих у Резолюції (77) 31 принципів справедливої адміністративної процедури, що звичайно застосовуються до адміністративних актів, слід керуватися такими особливими принципами, зокрема: 1) особа, стосовно якої розглядається можливість застосування адміністративної санкції, попередньо інформується щодо фактів, які їй ставляться у вину; 2) вона має достатньо часу для підготовки свого захисту залежно від складності справи та суворості санкцій, що можуть бути застосовані [10].

На практиці повідомлення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду, котра була присутньою у судовому засіданні, про дату та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення здійснюється шляхом занесення цих даних до протоколу судового засідання та фіксації такого повідомлення технічними засобами запису судового засідання, під час якого було встановлено прояв неповаги до суду.

Враховуючи диспозицію ч. 1-3,5 ст.185³ КУпАП, до об'єктивної сторони вказаного правопорушення відносяться такі діяння, як злісне ухилення від явки до суду свідка, потерпілого, позивача, відповідача, експерта, тобто такі діяння вчинюються поза судовим процесом. Отже, у разі, якщо вказані особи не з'явилися до суду або залишили залу судового засідання до оголошення перерви, то повідомити цих осіб про дату та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення протягом доби з моменту встановлення суддею наявності ознак прояву неповаги до суду майже неможливо.

Логічно, що скорочені строки розгляду справи про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду сприяють ефективності відновлення стану поваги до суду та притягненню винної особи до від-

повідальності. Однак домінуючим має бути дотримання прав особи, яка притягається до відповідальності, що може бути досягнуто лише тоді, коли така особа буде повідомлена про час та місце розгляду її справи про адміністративне правопорушення, і їй буде надано достатній термін для підготовки до захисту, зокрема і для підготовки клопотань, що можуть сприяти об'єктивному та неупередженому розгляду судом справи про адміністративне правопорушення.

Отже, доцільно внести зміни до КУпАП в частині подовження строків розгляду справ про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 185³ КУпАП та удосконалити порядок виклику (повідомлення) особи, яка притягається до відповідальності. Крім того, передбачений сьогодні КУпАП порядок виклику особи у справі про адміністративне правопорушення повісткою є застарілим, оскільки не враховує можливість використання засобів електронного та телефонного зв'язку. Більш того, у перспективі для цілей належного повідомлення осіб про розгляд справ про адміністративні правопорушення можливе застосування мобільного додатку «Дія».

Другим етапом розгляду справи про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду є безпосередній розгляд суддею справи про адміністративне правопорушення про прояв неповаги до суду. Як було зазначено вище, норми КУпАП передбачають обмежений перелік судових інстанцій, які можуть розглядати справи за ст. 185³ КУпАП за відсутності у такому переліку вищих спеціалізованих судів – Вищого антикорупційного суду та Вищого суду з питань інтелектуальної власності, як невід'ємної складової вітчизняної системи судоустрою. Отже, можливість притягнення до юридичної відповідальності осіб, винних у неповазі до таких судів, є необхідною передумовою для належного функціонування також і вищих спеціалізованих судів. Як наслідок це зумовлює потребу у внесенні змін до ст. 213 та ст. 221¹ КУпАП, щоб надати суддям вищих спеціалізованих судів повноваження розглядати справи про адміністративні правопорушення за ст. 185³ КУпАП. Відповідний Проект Закону про внесення змін до

Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення № 5490 від 13.05.2021 наразі знаходиться на розгляді у Верховній Раді України [11].

Якщо говорити про безпосередній розгляд суддею справи про адміністративне правопорушення, то норми КУпАП передбачають порядок розгляду справ колегіальним органом або посадовою особою, яка розглядає справу, яким керуються і судді при розгляді справ за прояв неповаги до суду. Так, заслуховування справи починається з оголошення судді, що буде розглядати справу, та справи, яка розглядається, даних особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, а також роз'яснення особам, які беруть участь у розгляді справи, їх прав та обов'язків. Після цього оголошується протокол про адміністративне правопорушення, якщо він був складений. У разі ж якщо, особа, яка притягається до адміністративної відповідності за прояв неповаги до суду, була присутньою у залі судового засідання, і протокол не було складено, то оголошується зміст діянь такої особи, ознаки яких підпадають під норму ст. 185³КУпАП [3]. Суддя має конкретизувати та повідомити особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, в чому ж саме виразилась неповага до суду, тобто повідомити суть адміністративного правопорушення, а саме зміст такого обвинувачення, що забезпечує право такої особі на захист.

У подальшому заслуховуються особи, які беруть участь у розгляді справи, досліджуються докази і розглядаються клопотання.

З огляду на короткі строки розгляду справи про адміністративне правопорушення, та враховуючи існуюче правове регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення, чітко не визначено порядок вирішення суддею можливих заявлених клопотань при розгляді справ про прояв неповаги до суду, наприклад, про відвід судді, відкладення розгляду справи та надання можливості ознайомлення із матеріалами справи, залучення свідків, про залучення захисника тощо, що не на краще впливає на об'єктивність та справедливість

розгляду цієї категорії справ з врахуванням положень Конвенції.

У разі участі у розгляді справи прокурора заслуховують його висновок (ст. 279 КУпАП) [3]. У процесі заслуховування суддя має з'ясувати: чи було вчинене адміністративне правопорушення, чи винна ця особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують відповідальність, чи завдано майнової шкоди, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадськості, а також інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи (ст. 280 КУпАП [3]).

Нині процедура фіксації розгляду справ про адміністративні правопорушення за прояв неповаги до суду КУпАП не передбачена, натомість ведення протоколу засідання щодо розгляду справи визначено лише для колегіального органу. Загалом питання необхідності ведення протоколу розгляду справи про адміністративний проступок залишається дискусійним серед науковців. Так, на необхідності передбачити ведення протоколу розгляду справи під час розробки нового КУпАП наголошують І.П. Голосніченко та М.Ф. Стахурський [12, с. 211]. А.Т. Комзюк відзначає, що ведення протоколу засідання під час розгляду справи може ускладнити процедуру розгляду справи [13, с. 288]. Е.Ф. Демський зауважує, що фіксація розгляду справи про адміністративні проступки у такому процесуальному документі, як протокол про розгляд справи, була б незайвою, адже не всі дані (інформацію, відомості) можна внести до описової частини постанови у справі [14, с. 460]. Водночас у Рекомендаціях [8] визнано правильною практику тих суддів, які забезпечують повне фіксування вказаного судового процесу звукозаписувальними технічними засобами, адже не всі дані (інформацію, відомості) про вчинене правопорушення можливо включити до описової частини постанови, ухваленої за результатами розгляду справи. Аналіз судової практики доводить існування самостійного розсуду суду у питанні фіксування розгляду справи з можливим врахуванням думки учасників провадження. Так,

Дніпровській апеляційний суд, розглядаючи апеляційну скаргу у справі № 216/1430/20 про притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 185³ КУпАП, надав таку оцінку обґрунтованості підстав відсутності журналу судового засідання: у зв'язку з тим, що будучи належним чином повідомлений про місце та час розгляду справи, не з'явився, у веденні такого журналу не було необхідності. Суд у цій справі зауважив, що нормами КУпАП не встановлено обов'язку суду першої інстанції проводити судові засідання за допомогою технічних засобів та звернено увагу на відсутність клопотання про ведення журналу судового засідання зі сторони захисту [15].

Наведене свідчить про неврегульованість у законодавстві зазначеного питання. Вважаємо, що якщо особа, котра притягається до адміністративної відповідальності, у справі про прояв неповаги до суду заперечує проти своєї винуватості або нею подано відповідне клопотання, розгляд справи про таке адміністративне правопорушення має фіксуватись або шляхом ведення протокольної форми фіксації розгляду справи про адміністративне правопорушення або технічними засобами запису судового засідання.

Завершальним етапом стадії розгляду справи про адміністративне правопорушення є прийняття рішення у справі. Цей етап складається з винесення однієї з постанов, передбачених КУпАП. Відповідно до ст. 284 КУпАП, розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить одну з таких постанов: 1) про накладення адміністративного стягнення; 2) про застосування заходів впливу, передбачених ст. 24-1 КУпАП; 3) про закриття справи [16, с. 717].

Розглядаючи питання про притягнення особи до відповідальності за неповагу до суду за ст. 185³ КУпАП суд повинен визначити чотири елементи протиправного діяння: об'єкт правопорушення, суб'єкт правопорушення, об'єктивну і суб'єктивну сторони. Встановлення таких елементів має обумовлюватись дослідженням та оцінкою зібраних суддею доказів з позиції таких критеріїв як належність, допустимість, достовірність.

Водночас при оцінці доказів під час розгляду справ про адміністративні правопорушення про прояв неповаги до суду мають бути застосовані критерії доведення «поза розумним сумнівом». Така доведеність може впливати із співіснування достатньо переконливих, чітких і узгоджених між собою висновків чи схожих неспростованих презумпцій факту, про що зазначається у практиці Європейського суду з прав людини (наприклад, рішення Європейського суду з прав людини від 21.07.2011 у справі «Коробов проти України» (Заява № 39598/03) [17], від 14.02.2008 у справі «Кобець проти України» (Заява № 16437/04) [18]).

Зміст постанови у справі про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду має відповідати вимогам, передбаченим статтями 283 і 284 КУпАП [3]. Окрім вимог щодо зазначення обов'язкової інформації найменування органу, що виніс постанову, дату розгляду справи, відомостей про особу, стосовно якої розглядається справа, опису обставин, установлених під час розгляду справи тощо, у постанові у справі про притягнення до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду необхідно, зокрема, навести докази, на яких ґрунтується висновок про вчинення особою адміністративного правопорушення, та зазначити мотиви відхилення інших доказів, якщо на них посилався правопорушник, чи висловлених останнім доводів.

Висновки та пропозиції

Чинне законодавство не передбачає дискреційної можливості для суду уникати вжиття заходів щодо притягнення до адміністративної відповідальності винної особи за прояв неповаги до суду. Суд, встановивши факт діяння, що має ознаки, які підпадають під ст. 185³ КУпАП, зобов'язаний ініціювати провадження у справі про адміністративне провадження. Специфіка розгляду справи про таке адміністративне правопорушення полягає в тому, що її розгляд здійснюється тим же суддею, який ініціював провадження, що обґрунтовано викликає сумніви в однобічності та неупередженості судді. З метою мінімізації таких сумнівів слід внести зміни до КУпАП в частині передачі

справи за ст. 185³ КУпАП на розгляд до іншого складу, ніж той, що розглядав справу, під час розгляду якої було вчинено правопорушення. Крім того, до основних теоретичних та практичних проблем на стадії розгляду справ про адміністративні правопорушення слід віднести неможливість завчасного повідомлення особі про дату і місце розгляду справи про адміністративне правопорушення, обмеженість у принципі змагальності за наявності суду, який має одночасно і ініціювати і розглядати справу про адміністративне правопорушення, відсутності порядку розгляду судом заявлених клопотань у справі, фіксації розгляду справи про адміністративне правопорушення. Це не найкращим чином впливає на ефективність реалізації конститутційного права особи на захист.

У подальшому доцільно дослідити проблематику застосування законодавства під час оскарження судових рішень про притягнення до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду.

Література

1. Битяк Ю.П. Адміністративне право України. Х.: Право, 2000. 520 с.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X / Верховна Рада УРСР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/ed20190207>
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Михайлова проти України» (Заява № 10644/08) від 06.06.2018.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d28#Text

8. Рекомендації щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду: рішення Ради суддів України № 62 від 26.10.2018. URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/risenna-rsu-no-62-vid-26102018-p-63bd70aa9b.pdf>

9. Постанова Івано-Франківського апеляційного суду у справі № 345/3299/16-к від 21.11.2019. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85801757>

10. Resolution (77) 31 on the protection of the individual relation to the acts of administrative authorities/ Council of Europe Committee of Minister. URL: <https://rm.coe.int/16804dec56>

11. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення № 5490 від 13.05.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?p13511=71895

12. Голосніченко І.П. Адміністративний процес: навч. посібник. К.: ГАН, 2003. 256 с.

13. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: монографія. Х.: Вид-во НУВС, 2002. 336 с.

14. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. 496 с.

15. Постанова Дніпровського апеляційного суду від 23.03.2021 у справі № 216/1430/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95771666>

16. Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар / за заг. ред. С.В. Петкова. К.: Юрінком Інтер, 2020. 792 с.

17. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Коробов проти України» (Заява № 39598/03) від 21.07.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_790#Text

18. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кобець проти України» (Заява № 16437/04) від 14.02.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_320#Text

Starovoitova Svitlana,

Private Higher Education Institution «University of Modern Knowledge»

(Ukraine, Kyiv), postgraduate student,

starovoitovasvitlana@ukr.net

SPECIFIC FEATURES OF COURT CASES OF DIRECT CONTEMPT AS A SEPARATE STAGE OF PROCEEDINGS ON ADMINISTRATIVE OFFENSES

The publication is focused on specific features of court cases of direct contempt as a separate stage of proceedings on administrative offenses. The indicated features have been analyzed by clarifying the essence of the following stages of court proceedings on administrative offenses of direct contempt: 1) preparation for hearing the case and notification of a prosecuted person on the date and place of the case; 2) direct hearing of a case on administrative offense of direct contempt by a judge; 3) making a decision in the case and notification of its content to the subjects of the proceedings.

It has been established that the main theoretical and practical problems at the stage of hearing cases on administrative offenses are the impossibility of advanced notification of a person about the date and place of hearing the case on administrative offense, limited adversarial proceedings in the presence of the prosecution party – the court that has simultaneously hear the case on administrative offense, the absence of a procedure for hearing petitions by the court, recording the hearing of the case on administrative offense, which does not best affect the effectiveness of the implementation of the constitutional right of a person to protection. Taking into account the practice of the European Court of Human Rights, it is justified to execute a process-verbal about the absence of a person in the courtroom, who is brought to administrative liability and / or if such a person leaves the courtroom before rising of court. We support the position that if a person brought to administrative liability in case of direct contempt objects to his guilt or he filed a corresponding petition, then the hearing of the case on the specified administrative offense should be recorded either by taking minutes of the case on administrative offense or by technical means of recording a court hearing.

Key words: direct contempt, stage, administrative proceedings, case hearing, administrative liability, recording the hearing of the case, protocol on an administrative offense